

Interprofesjonalizm

z brytyjskiej perspektywy: system opieki nad dzieckiem a rola sieci interprofesjonalistów

Jolanta Raszewska

Niniejszy artykuł jest pierwszym z serii tekstów dotyczących interprofesjonalizmu w opiece nad dzieckiem i nasświetla system obowiązujący w Wielkiej Brytanii. Kraj ten został opisany jako pierwszy ze względu na bogate doświadczenie Brytyjczyków w udzielaniu wsparcia dzieciom ze specjalnymi potrzebami oraz ich rodzicom. Brytyjski system opieki jest doskonale skonstruowany i może posłużyć jako wzorzec do naśladowania, szczególnie w zakresie zintegrowanej, wielopłaszczyznowej pracy specjalistów w czterech modelach struktur.

Poniższe opracowanie otwiera serię tekstów o tematyce *Interprofesjonalizm w opiece nad dzieckiem*. Inspiracją do ich powstania stały się wiedza i doświadczenie zdobyte podczas udziału w europejskim projekcie programu Leonardo da Vinci pod tytułem *INPRO – Interprofessionalism in Child Care*, realizowanym od stycznia 2011 r. do września 2013 r. Polskimi partnerami projektu są dwie instytucje edukacyjne: Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych i Niepubliczne Przedszkole nr 3 „Niezapominajka” w Kaliszu. Pozostali partnerzy pochodzili z czterech krajów europejskich (Niemiec, Austrii, Wielkiej Brytanii i Luksemburga), a ważnym celem realizowanego przedsięwzięcia była wymiana doświadczeń i osiągnięć pomiędzy wszystkimi krajami partnerskimi.

W niniejszym artykule zostanie przedstawiony system brytyjski, który można traktować jako wzorzec do naśladowania. Wielonarodowościowość i wielokulturowość, jak również liczba i różnorodność chorób i zaburzeń rozwojowych wymagających specyficznego podejścia, zmusiły tamtejszy rząd już wiele lat temu do szukania jak najlepszych rozwiązań w instytucjach opieki nad dzieckiem, po to by zapewnić optymalne warunki rozwojowe dla najmłodszych. Nie oznacza to oczywiście, że Wielka Brytania nie boryka się z problemami i że system, który z taką pieczołowitością tworzyła, nie posiada słabych ogniw. Niemniej jednak należy czerpać właśnie z osiągnięć takich krajów, które na własnej skórze doświadczyły wyzwań związanych z indywidualizacją procesu wychowania i nauczania.

System opieki dziennej

W Wielkiej Brytanii obowiązek szkolny rozpoczyna się w wieku pięciu lat. Rodzice trzy- i czterolatków mają prawo skorzystać z 15 godzin tygodniowo wczesnej edukacji przez 38 tygodni w roku. Oferta miejsc, w których opieka ta jest realizowana, jest zaskakująco bogata. Oprócz licznych prywatnych inicjatyw wśród tych finansowanych przez państwo znajdują się: *Sure Start Centers* (Centra „Pewny start”), *day nurseries* (przedszkola dzienne), *play groups* (grupy zabaw) i *pre-schools* (przedszkola). Co ciekawe, dla dzieci w wieku 5-11 lat tworzone są także *breakfast clubs* (kluby śniadaniowe) i *afterschool clubs* (kluby polekcyjne).

Wybrane dokumenty regulujące obowiązki w zakresie opieki nad dzieckiem

Najważniejszym dokumentem regulującym kwestie opieki nad dzieckiem jest *Child Care Act* z 11 lipca 2006 r. Podkreśla on strategiczną rolę lokalnych władz poprzez wyznaczenie następujących obowiązków:

- współpraca z innymi partnerskimi organizacjami (NHS i Jobcentre Plus) w celu zapewnienia jak najlepszych rezultatów wychowawczych i rozwojowych dzieci poniżej piątego roku życia i zniwelowania różnic między nimi;
- zapewnienie właściwej opieki nad dzieckiem dla pracujących rodziców;
- pełnienie usług poradnictwa dla rodziców;
- pełnienie usług poradnictwa oraz organizowanie szkoleń dla osób zaangażowanych w opiekę nad dzieckiem.

Wspólna podstawa programowa

W Zjednoczonym Królestwie Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej obowiązuje jeden program dla wszystkich osób pracujących w sektorze opieki nad dzieckiem, młodymi ludźmi i rodzinami. Nosi on nazwę *the Common Core of Skills and Knowledge* (*Wspólna podstawa programowa określająca wymaganą wiedzę i umiejętności*). Program ten składa się z sześciu kluczowych obszarów:

- skuteczna komunikacja i kontakty z dziećmi, młodymi ludźmi i rodzinami;
- rozwój dziecka i młodego człowieka;
- promowanie zdrowego, bezpiecznego stylu życia;
- zapewnienie wsparcia przy przejściu z jednej placówki do drugiej np. z przedszkola do szkoły podstawowej;
- ścisła współpraca z innymi organizacjami i profesjonalistami;
- dzielenie się informacjami.

Zintegrowana wielopłaszczyznowa praca

Zintegrowana wielopłaszczyznowa praca jest istotą programów *Every Child Matters* (*Każde dziecko się liczy*) oraz *One Children's Workforce* (*Jeden zespół do pracy z dziećmi*). Program *Każde dziecko się liczy* ma wyznaczonych pięć celów-haseł:

- Bądź zdrowy!
- Pozostań bezpieczny!
- Zdobywaj wiedzę i umiejętności i baw się dobrze!
- Miej swój pozytywny wkład!
- Osiągnij ekonomiczny dobrobyt!

Program *The Children's Plan: Building Brighter Futures* (*Program dotyczący dzieci: budowanie lepszej przyszłości*) z grudnia 2007 r. wzywał do tego, by wszystkie organizacje finansujące programy wspomagające rozwój dzieci wypracowały do roku 2010 zasady identyfikacji i wczesnej interwencji dla wszystkich dzieci i młodych ludzi wymagających dodatkowej pomocy.

Do 30 marca 2012 r. Rada Rozwoju Pracowników Sektora Pomocy Dzieciom (*The Children's Workforce Development Council – CWDC*) była odpowiedzialna za wdrożenie zintegrowanej wielopłaszczyznowej współpracy z Departamentem ds. Dzieci, Szkół i Rodzin (*The Department for Children, Schools and Families – DCSF*), lokalnymi i regionalnymi organizacjami w całej Anglii, jak również prywatnymi inicjatywami i pracownikami trzeciego sektora. Później rolę tę przyjął na siebie Departament Edukacji.

Wskazówki rządu Zjednoczonego Królestwa co do dzielenia się informacjami (2006 r.) były pierwszymi wskazówkami rządowymi dla osób zaangażowanych w pracę na rzecz ogólnie pojętego dobra dzieci. Wytyczne te zostały uzupełnione w 2008 r. o elementy dotyczące istotnych spraw w kontaktach z dorosłymi i rodzinami, a nie tylko z dziećmi i młodymi ludźmi.

Wspólny system oceniania (ang. *The Common Assessment Framework – CAF*) to obowiązujący zbiór procedur dotyczących oceny dodatkowych potrzeb dziecka i decydowania o sposobie ich zaspokajania. Celem CAF-u jest jak najszybsza identyfikacja tych właśnie specyficznych dodatkowych potrzeb dziecka lub młodego człowieka, które nie są zaspokajane przez powszechnie dostępny sektor usług. Oprócz wczesnej interwencji rolą tego systemu jest dostarczenie skoordynowanego wsparcia w realizowaniu tych potrzeb. Opracowywany jest również eCAF, który będzie ujednoliconym systemem komputerowym wspierającym Wspólny System Oceniania. Umożliwi on profesjonalistom-

-praktykom efektywną współpracę, a granice geograficzne czy organizacyjne nie będą stanowiły żadnego problemu w procesie udzielania pomocy dziecku czy młodej osobie. Umożliwi to upoważnionym, wykwalifikowanym profesjonalistom z różnych sektorów tworzenie, przechowywanie i dzielenie się informacjami CAF. A wszystko to, by wspierać proces niesienia pomocy dzieciom i młodym ludziom, by wyrównywać ich szanse.

Sieć interprofesjonalistów w Zjednoczonym Królestwie Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej

Od roku 2010 podstawa programowa (ang. *The Common Core*) wyznacza obowiązujący system wielopłaszczyznowej, interprofesjonalnej pracy w Zjednoczonym Królestwie, szczególnie w sektorze opieki nad dzieckiem. Bez wątpienia współpraca interprofesjonalistów jest głównym filarem systemu i umożliwia wdrażanie zintegrowanego planu pomocy i wsparcia nastawionego na specyficzne potrzeby dzieci, ich rodziców i opiekunów.

Każda instytucja zaangażowana w opiekę, nauczanie i zapewnianie optymalnych warunków do rozwoju jest zobowiązana trzymać się pewnych schematów interprofesjonalnej pracy. W Zjednoczonym Królestwie istnieje kilka modeli takich działań. Powell (2013:225) opisuje cztery:

1. *Team Around the Child – TAC* – to zespół interprofesjonalistów tworzony w zależności od specyfiki przypadku, by udzielić wsparcia dziecku, rodzicom, bądź młodej osobie. W tym ostatnim przypadku mówimy o *Zespole pomocy młodej osobie* (ang. *Team Around the Young Person – TAYP*);
2. *Multi-agency Panels* – to grupa ludzi reprezentujących różne instytucje, zbierająca się regularnie na krótkich spotkaniach, by przedyskutować poszczególne przypadki dzieci i młodych ludzi ze specjalnymi potrzebami. Panele zbierają się również w celu przyznania funduszy wsparcia nowych przypadków i by dokonać weryfikacji postępów w działaniach. Członkowie paneli pozostają pracownikami swoich macierzystych instytucji;
3. *Multi-agency Team* – w tym modelu dokonuje się pewnego rodzaju rekrutacji profesjonalistów do udziału w zespole. Członkowie utożsamiają się z tworzonym przez siebie zespołem, a jego prace koordynuje lider. Członkowie zespołów mogą zachować kontakty z macierzystymi instytucjami poprzez odbywający się okresowo nadzór i szkolenia;

4. *Integrated Services* – struktura ta działa jak centrum dla danej społeczności, łącząc różne sektory usług. Jej członkowie pracują wielopłaszczyznowo, by zapewnić zintegrowane wsparcie dzieciom, rodzinom i młodym ludziom. Dobrym przykładem takich struktur są centra „Pewny Start” (ang. *Sure Start Centres*).

Przedstawicielami zawodów zaangażowanych w zintegrowaną, interprofesjonalną współpracę są: opiekunowie dzieci, psychologowie edukacyjni, fizjoterapeuci, logopedzi, osoby odpowiedzialne za nadzór zdrowotny, pediatrzy, psychologowie dziecięcy i psychoterapeuci, nauczyciele-specjaliści od specyficznych potrzeb udzielający wsparcia innym nauczycielom, asystenci specjalizujący się w danej chorobie, zaburzeniu (ang. *learning support assistants*) oraz pracownicy socjalni.

Podsumowując, Zjednoczone Królestwo posiada bardzo rozbudowaną sieć zespołów interprofesjonalistów, które choć różnią się od siebie, są podporządkowane tym samym zasadom. W porównaniu z osiągnięciami tego kraju wprowadzenie w Polsce reformy dotyczącej zapewnienia pomocy psychologiczno-pedagogicznej wydaje się dopiero początkiem bardzo trudnego procesu. Obrazowo można stwierdzić, że przekroczyliśmy już linię startu, ale do linii mety jest jeszcze daleko. Warto więc rozglądać się, badać gotowe, już wypracowane przez inne kraje europejskie systemy, by wprowadzać ulepszenia w naszym kraju. Dlatego właśnie w następnych artykułach z serii zaprezentowane zostaną osiągnięcia kolejnych państw: Austrii i Luksemburga.

Bibliografia

- Powell, E. (2013) Institutional Structures of Childhood Education and Child Care, Interprofessional Models and Experiences in England. W: H. Wulfekühler, S. Wiedebusch, S. Maykus, S. Rietmann, M. Renic *Interprofessionalität in der Tagesbetreuung*. Osnabrück-Borken: Springer VS, 221-226.

Jolanta Raszewska

Nauczycielka dyplomowana, edukatorka nauczania wczesnoszkolnego, metodyczka nauczania języka angielskiego. Od 2000 r. pracuje jako wykładowczyni w Nauczycielskim Kolegium Języków Obcych w Kaliszu, a od 2012 r. pełni funkcję kierownika praktyk pedagogicznych. W latach 2011-2012 uczestniczyła w projekcie europejskim pt. *INPRO – Interprofessionalism in Child Care*.